

הלכות ספר תורה פרק ט

א. אין עושין ספר תורה, לא ארכו יתר על הקפו, ולא הקפו יתר על ארכו. וכמה הוא ארכו: בגויל ששה טפחים, שהן ארבע ועשרים אצבע ברחב הגדל שליד; ובקלף או פחות או יתר, והוא שיהא ארכו כהקפו. וכן אם עשה בגויל פחות משה ומעט את הכתב, או יתר על הששה והרחיב בכתב, עד שיהיה ארכו כהקפו הרי זה כמצוה.

ב. שעור הגליון מלמטה, ארבע אצבעות; ומלמעלה, שלוש אצבעות; ובין דף לדף, שתי אצבעות. לפיכך צריך שיניח בתחלת כל יריעה ובסופה, רחב אצבע אחת וכדי תפירה שנמצא כשתתפר היריעות, יהיה בין כל דף ודף בכל הספר כלו, שתי אצבעות. ויניח מן העור בתחלת הספר ובסופו, כדי לגל עמוד. וכל השעורין האלו, למצוה; ואם חסר או הותיר, לא פסל.

ג. כיצד יתפון אדם, עד שיעשה הספר ארכו כהקפו: מתחיל ומרבע העורות בשווה, ועושה רחב כל עור מהם ששה טפחים, קצב אחד לכל. ואחר כך גולל העורות, ועושה מהן כרך אחד, מהדק יפה יפה; ומוסיף בעורות ומהדק, עד שיעשה הקף הכרך ששה טפחים, שהוא רחב העור. ומודד בחוט שלשני, שיקיפו על הכרך.

ד. ואחר כך עושה כנה שווה, יהיה ארכה ארבעים או חמשים אצבעות; ויחלק אצבע אחת מהן בכנה לשנים ולשלושה ולארבעה חלקים, כדי שידע בו שעור חצי אצבע, ורביע אצבע, וכיוצא בזה החלק. וימדד כל עור ועור בכנה זו, עד שידע כמה אצבע יש בכל עור ועור, כדי שידע כמה אצבע, בארך כל הכרך.

ה. ואחר כך לוקח עורות אחרים, שנים או שלושה, לבדק בהן שעור הכתב, וכותב בהן דף אחד. ודבר ידוע, שארך הדף שבע עשרה אצבעות, לפי שהוא מניח גליון למעלה שלוש, ולמטה ארבע; אבל רחב הדף, הוא לפי הכתב אם דק אם עבה. וכן מנין השטות שבדף, יבואו לפי הכתב, לפי שבין שטה לשטה, כמלוא שטה.

ו. ואחר שכותב הדף שבדק בו לפי מה שירצה, ימד רחב הדף באצבעות הכנה; ויוסיף על רחב הדף שתי אצבעות שבין דף לדף, ויחשב כמה דפין יבואו בכרך שגלל מאותו הכתב שבדק בו, וידע חשבון הדפין. ויראה כמה נכתב בדף זה שבדק בו מן התורה כלה, ומשער לפי הספר שהוא כותב ממנו. ומחשב אם עלתה כל התורה לפי מנין הדפין, זה הוא הכתב שכותב בו בכרך; ואם הוציא החשבון שהדפין יתר מן התורה, ירחיב בכתב עד שיתמעט מנין הדפין, ויבדק בדף אחר; ואם הוציא החשבון שהתורה יתר מן הדפין, ימעט בכתב עד שירבה במנין הדפין, ויבדק בדף אחר. וכן בדף אחר דף, עד שיבוא החשבון אחד.

ז. מאחר שידע רחב הדף ושעור הכתב, מתחיל באותו הכרך. ומחלק כל עור ועור, דפין דפין בשרטוט, כפי רחב הדף שבדק בו, ועלה בחשבון. וכשישאר לו מן העור שלוש אצבעות או ארבע, יתר על הדף האחרונה שביריעה, יניח ממנו רחב

אֶצְבֵּעַ וּכְדֵי תַפְיָרָה, וְיִקְץ הַשָּׂאָר וְאֵל יַחוּשׁ שְׂבֹא־חֲרוֹנָה יְתוֹסֵף לוֹ עוֹרוֹת אַחֲרוֹת עַל הַכֶּרֶךְ שְׁגָלָל, כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹסֵפוֹת שְׁקוּצִין מִכָּל עוֹר וְעוֹר, וְאֵינּוּ צָרִיךְ לַחֲשׁב דְּבַר זֶה, שֶׁהַפֶּתַח מוֹשְׁכוֹ לְפִי מִנִּין הַדְּפִין.

ח. וְכֵן הָרוּצָה לַעֲשׂוֹת רַחֵב הַסֵּפֶר יֵתֵר עַל שְׂשָׁה אוֹ פָחוֹת מִשְׂשָׁה, עַל הַדֶּרֶךְ הַזֹּאת הוּא מַחֲשֵׁב, וַיֵּצֵא אֲרָכוֹ כְּהֶקְפוֹ, בְּלֹא פָחוֹת וְלֹא יֵתֵר וְהוּא, שֶׁלֹּא יִטְעֶה בַּחֲשָׁבוֹן.

ט. רַחֵב הַגָּדֵל הָאֱמוּר בְּכָל הַשְּׁעוּרִין הָאֵלּוּ וּבַשָּׂאָר שְׁעוּרֵי תוֹרָה כְּלָה, וְהוּא הַבִּינוּנִי כְּכֹר דְּקִדְקָנוּ בַּשְּׁעוּרוֹ, וּמִצְאָנוּהוּ רַחֵב שְׁבַע שְׁעוֹרוֹת בִּינוּנוֹיּוֹת זֶה בְּצַד זֶה, בְּדַחֲק; וְהֵן כְּאֶרֶךְ שְׁתֵּי שְׁעוֹרוֹת, בְּרוּחַ. וְכָל טַפַּח הָאֱמוּר בְּכָל מְקוֹם, הוּא אֲרָבַע אֶצְבָּעוֹת מִזֹּו; וְכָל אִמָּה, שְׂשָׁה טַפָּחִים.

י. סֵפֶר תוֹרָה שֶׁפִּתְּבִיתִי אֲנִי רַחֵב כָּל דָּף וְדָף מִדְּפִיו, אֲרָבַע אֶצְבָּעוֹת; וְשִׁירַת הַיָּם וְשִׁירַת הָאֲזִינוּ, רַחֵב כָּל דָּף מִשְׁתִּיתֵּהֶן שֵׁשׁ אֶצְבָּעוֹת; וּמִנִּין הַשְּׁטִין שֶׁבְּכָל דָּף וְדָף, אַחַת וַחֲמִשִּׁים; וּמִנִּין הַדְּפִין שֶׁלְּכָל הַסֵּפֶר, מֵאֲתִים שְׂשָׁה וְעֶשְׂרִים דָּף; וְאֶרֶךְ כָּל הַסֵּפֶר, אֶלֶף וּשְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ אֶצְבָּעוֹת, בְּקֶרֶב.

יא. אֵלּוּ הַשֵּׁשׁ אֶצְבָּעוֹת הַיִּתְרוֹת בַּחֲשָׁבוֹן, לַגְּלִיּוֹן שֶׁבַתְּחִלַּת הַסֵּפֶר וְשֶׁבִסּוּפוֹ. וְהָעוֹרוֹת שֶׁפִּתְּבִינוּ בָּהֶן, עוֹרוֹת אֵילִים. וּבִזְמַן שֶׁתִּרְצֶה לִכְתֹּב עַל פִּי הַמְּדוֹת הָאֵלּוּ, אוֹ קָרוֹב לָהֶן מַעֵט, הֵן חֲסֵר דָּף אוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה, אוֹ יֵתֵר דָּף אוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה לֹא תִיגַע וְלֹא תִהְיֶה צָרִיךְ לַחֲשָׁבוֹן, אֲלֵא מִיָּד יָבוֹא לָךְ אֲרָכוֹ כְּהֶקְפוֹ.

יב. אֵין עוֹשִׂין בִּירִיעָה פָּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה דְּפִין, וְלֹא יֵתֵר עַל שְׁמוֹנֶה דְּפִין; נִזְדַּמְּנָה לוֹ יְרִיעָה בַּת תִּשְׁעֵי דְּפִין, חוֹלֵק אוֹתָהּ אֲרָבַעַה לְכָאן וַחֲמִשׁ לְכָאן. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּתְּחִלַּת הַסֵּפֶר, אוֹ בְּאַמְצָעוֹ; אֲבָל בְּסוֹף הַסֵּפֶר, אֲפִלּוֹ פְּסוּק אֶחָד בְּדָף אֶחָד, עוֹשִׂין אוֹתוֹ דָּף לְבִדּוֹ, וְתוֹפְרִין אוֹתוֹ עִם שָׂאָר הַיְרִיעוֹת.

יג. כְּשֶׁתּוֹפְרִין הַיְרִיעוֹת, אֵין תּוֹפְרִין אוֹתָן אֲלֵא בְּגִידִין שֶׁלְּבַהֲמָה אוֹ חִיָּה טְהוֹרָה, וְאֲפִלּוֹ מִנְּבִלּוֹת וּטְרָפוֹת שְׁלֵהֶן, כְּדֶרֶךְ שֶׁתּוֹפְרִין הַתְּפִלִּין. וְדַבֵּר זֶה, הֵלֵכָה לַמָּשָׁה מִסִּינִי; לְפִיכֹךְ אִם תִּפְרֹן שְׁלֹא בְּגִידִין, אוֹ בְּגִידֵי בַּהֲמָה טְמֵאָה פָּסֵל, עַד שִׁיתִּיר וַיַּחֲזֹר וַיִּתְּפֹר כְּהֵלֵכָה.

יד. כְּשֶׁתּוֹפְרִין הַיְרִיעוֹת, אֵינּוּ תוֹפֵר כָּל הַיְרִיעָה כְּלָה, מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוּפָהּ, אֲלֵא מִנִּיחַ מַעֵט מִלְּמַעְלָה וּמַעֵט מִלְּמַטָּה, בְּלֹא תַפְיָרָה כְּדֵי שְׁלֹא תִקְרַע הַיְרִיעָה בְּאַמְצָעָהּ, כְּשִׁיגָלָל. וְעוֹשָׂה לוֹ שְׁנֵי עֲמוּדִין שְׁלֵעִין, אֶחָד בַּתְּחִלָּתוֹ וְאֶחָד בְּסוּפוֹ. וְתוֹפֵר הָעוֹר שְׁשִׁיר בַּתְּחִלָּה וּבְסוֹף עַל הָעֲמוּדִים בְּגִידִין, כְּדֵי שִׁיְהֶא נִגְלָל עֲלֵיהֶן; וַיִּרְחִיק בֵּין הָעֲמוּד וְהַכֶּתֶב שְׁבִדָּף.

טו. סֵפֶר תוֹרָה שֶׁנִּקְרָעָה בּוֹ יְרִיעָה בְּתוֹךְ שְׁתֵּי שְׁטוֹת, יִתְפֹּר; בְּתוֹךְ שְׁלוֹשׁ, לֹא יִתְפֹּר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּישָׁן שְׂאִין עֲפָצוֹ נֶכֶר; אֲבָל אִם נֶכֶר הַגּוֹיִל שֶׁהוּא עָפוּץ תוֹפֵר, וְאֲפִלּוֹ קָרַע הַבֶּא בְּתוֹךְ שְׁלוֹשׁ. וְכֵן בֵּין דָּף לְדָף, וּבֵין תְּבָה לְתְבָה יִתְפֹּר. וְכָל הַקְּרָעִים אֵין תּוֹפְרִין אוֹתָן, אֲלֵא בְּגִידִין שֶׁתּוֹפְרִין בָּהֶן הַיְרִיעוֹת זֶה לְזֶה; וּבְכָל הַקְּרָעִים יִזְהַר שְׁלֹא תַחֲסֹר אוֹת אַחַת, אוֹ תִשְׁתַּנֶּה צוּרְתָהּ.